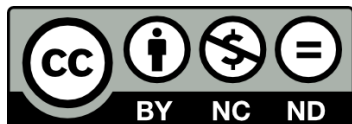

Θεατρική Αγωγή για Έκφραση και Επικοινωνία

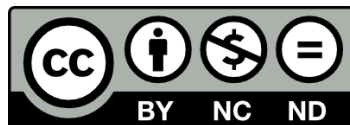
Ενότητα 1: Εισαγωγή

Ευαγγελία Παπαγεωργίου
Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

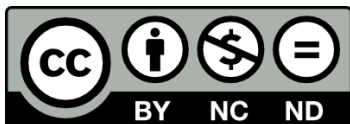
Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Εισαγωγή

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Ο στόχος του μαθήματος.
2. Ο θεατρικός αυτοσχεδιασμός.
3. Πλεονεκτήματα θεατρικού αυτοσχεδιασμού και ικανότητες που καλλιεργεί.
4. Θεατρική Αγωγή για Έκφραση και Επικοινωνία» και οι μελλοντικοί/ ές εκπαιδευτικοί.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ο στόχος του μαθήματος.

Θεατρική Αγωγή για Έκφραση και Επικοινωνία

- Στόχος του μαθήματος είναι να ασκήσει τη δημιουργικότητα και την αυτοέκφραση και να συμβάλει στην ανάπτυξη των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των παικτών που συμμετέχουν σε αυτό.

Θεατρική Αγωγή για Έκφραση και Επικοινωνία στο σχολείο

Η ανάπτυξή της θα προσέφερε:

- στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα για μια προσέγγιση που διαπερνά και συνδέει τους τομείς της Παιδαγωγικής και της Τέχνης, καθώς και μια ευαισθητοποίηση που κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική.
- στα παιδιά διαδικασίες αυτοέκφρασης και δημιουργικότητας σα μέσον να αναπτύξουν νοητικές, συναισθηματικές, σωματικές, εκφραστικές, επικοινωνιακές και ευρύτερα κοινωνικές λειτουργίες.

Σύγχρονος προβληματισμός

- Σπανίως ακούμε κάτι σχετικά με την ανάγκη να επαυξήσουμε τη φαντασία και τις εκφραστικές και επικοινωνιακές δεξιότητες των παιδιών. Στην επιθυμία και στην ανάγκη μας για εκσυγχρονισμό, δίνουμε συχνά μικρότερη σημασία στην ανάγκη για τα παιδιά να είναι παιδιά, στην ανάγκη να τα βοηθάμε να εξερευνούν τον κόσμο με τα δικά τους βήματα, εφοδιάζοντάς τα με εργαλεία που χρειάζονται γι' αυτήν την εξερεύνηση.

Η συνεισφορά της Θεατρικής Αγωγής για Έκφραση και Επικοινωνία

- Οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί πρέπει να υποβοηθούνται για να είναι σε θέση να συντονίζονται με τη φυσική τάση των παιδιών για παιχνίδι και να την ενισχύουν, με στόχους την ανάπτυξη και συγκρότηση της προσωπικότητας κάθε παιδιού, την κοινωνική του ανάπτυξη και τη μάθηση.
- Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της Θεατρικής Αγωγής για Έκφραση και Επικοινωνία, για τη διεξαγωγή της οποίας χρησιμοποιούνται συστηματοποιημένα θεατρικά παιχνίδια, θεατρικές ασκήσεις αυτοσχεδιασμού και παραγωγικός θεατρικός αυτοσχεδιασμός.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ο θεατρικός αυτοσχεδιασμός.

Η πρόταση του μαθήματος

Ο αυτοσχεδιασμός, πάνω στον οποίο βασίζονται ή αποτελέσμα του οποίου είναι τα θεατρικά παιχνίδια και οι θεατρικές ασκήσεις του μαθήματός μας, δεν είναι κάτι καινούριο. Αυτό που είναι νέο και που προτείνεται σε αυτό το μάθημα είναι:

- ο τρόπος με τον οποίο ο αυτοσχεδιασμός εντάσσεται μέσα στα θεατρικά παιχνίδια και τις ασκήσεις.
- τα παιχνίδια και οι ασκήσεις είναι τοποθετημένα μέσα σε ένα ξεκάθαρα ορισμένο περίγραμμα με συγκεκριμένους στόχους και προθέσεις και είναι σχεδιασμένα έτσι ώστε να διδάξουν δεξιότητες τόσο θεατρικές/ θεατροπαιδαγωγικές όσο και για την ευρύτερη ζωή.

Πλεονεκτήματα του Θεατρικού Αυτοσχεδιασμού

- Ανάπτυξη της επινοητικότητας και κινητοποίηση της φαντασίας.
- Συναισθηματική συμμετοχή.
- Κινητοποίηση όλων των δεξιοτήτων.
- Ευχαρίστηση, έκφραση, επικοινωνία, κοινωνικότητα.
- Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, παιδείας σκεπτόμενων και ευαισθητοποιημένων ανθρώπων, με ολοκληρωμένη προσωπικότητα.
- Νοητική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη.

Πλεονεκτήματα του Θεατρικού Αυτοσχεδιασμού τεχνικής φύσεως

- Η εκφορά του λόγου στην τάξη, η ορθοφωνία, η μεταδοτικότητα, η επικοινωνία του/της εκπαιδευτικού με τα παιδιά παρουσιάζουν μια αναλογία με την επικοινωνία ανάμεσα στον/στην ηθοποιό και το κοινό του.
- Η «σκηνοθεσία» του κάθε μαθήματος, δηλαδή ο τρόπος προετοιμασίας του, η υποστήριξή του από άλλες πηγές, η οργάνωσή του, η προετοιμασία για πιθανά εμπόδια κατά την ανάπτυξή του, η πρόβλεψη πιθανών προβλημάτων που ενδέχεται να ανακύψουν και ο βαθμός ελέγχου της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας παρουσιάζουν μια αναλογία με τη δουλειά του σκηνοθέτη.

Ειδικά πλεονεκτήματα του Θεατρικού Αυτοσχεδιασμού 1

- Χαρούμενοι φοιτητές και φοιτήτριες (και, στο μέλλον, πιο χαρούμενα παιδιά).
- Διαμόρφωση προσωπικοτήτων που έχουν αυτογνωσία και αυτοεκτίμηση.
- Νέοι επιδέξιοι στη νοητική ανάπτυξη εικόνων, με λεκτική και μαθηματική επιδεξιότητα.
- Ανάπτυξη συγκινησιακής αντίληψης και ευαισθησίας, αντίληψη των κοινωνικών ρόλων, ελαστικότητα και προσαρμοστικότητα στις κοινωνικές καταστάσεις.

Ειδικότερα πλεονεκτήματα του Θεατρικού Αυτοσχεδιασμού 2

- Γνωστικές επιδεξιότητες: αναπτύσσονται το λεξιλόγιο, η αίσθηση των αριθμών, η αίσθηση του χώρου, του χρόνου, της απόστασης και των μεγεθών.
- Ανάπτυξη της φαντασίας.
- Ανάπτυξη αυθόρμητης έκφρασης.
- Γνώση ότι το να υποδύεσαι κάτι είναι συμβατό με την ανθρώπινη φύση και αποδεκτό.
- Ικανότητα φανταστικής αναπαραγωγής της πραγματικότητας.
- Ικανότητα λύσης προβλημάτων, επαρκής επικοινωνία, ωριμότητα, αυτοπειθαρχία.

Ειδικότερα πλεονεκτήματα του Θεατρικού Αυτοσχεδιασμού 3

- Ανάπτυξη δημιουργικότητας: ζωτική διαδικασία που εξασφαλίζει την ποιότητα ζωής και συνεπάγεται την ανάληψη ευθυνών και ρίσκων, το θετικό χειρισμό τυχαίων γεγονότων, την ικανότητα να επινοείς πολλές διαφορετικές λύσεις σ' ένα πρόβλημα και το να βλέπεις τα πράγματα με νέες οπτικές.
- Ανάπτυξη συναισθηματικής αντίληψης και ευαισθησίας, ενσυναίσθηση.
- Ομαδικότητα, αλληλεγγύη, βοήθεια, αποδοχή του άλλου και του εαυτού μας.
- Κοινωνικότητα, συνύπαρξη με τους άλλους, κατανόηση κοινωνικών ρόλων και λειτουργιών, εμπιστοσύνη στον εαυτό μας.

Ροή και εξέλιξη ικανοτήτων 1

- Οι θεατρικές δραστηριότητες:

δίνουν **αμοιβαία εμπιστοσύνη** και ενθαρρύνουν την **ανάληψη ρίσκων**, πράγμα που επιτρέπει την **ολοκληρωτική συμμετοχή**, που ελευθερώνει την **κίνηση** και απαιτεί εστίαση ή **συγκέντρωση**, που με τη σειρά της απελευθερώνει τη **φαντασία**, η οποία επιτρέπει το να βλέπεις κάτι με νέους τρόπους και να εκμεταλλεύεσαι το τυχαίο, πράγμα που είναι η **δημιουργικότητα**, που επιτρέπει την απελευθέρωση ιδεών, συναισθημάτων και παραστάσεων μέσω των αισθήσεων, πράγμα που καταλήγει στην **έκφραση**.

Ροή και εξέλιξη ικανοτήτων 2

Η έκφραση γίνεται θεατρική όταν χρησιμοποιεί τη φωνή, την κίνηση, το λόγο και τη χειρονομία, για να δημιουργήσει **θεατρικούς χαρακτήρες**, χρησιμοποιώντας σαν αφηγηματικά μέσα την αυθόρμητη δράση πάνω στο περιβάλλον, στα αντικείμενα και στους χαρακτήρες, διαδικασία που είναι ο **αυτοσχεδιασμός**, μέσα σε μια διαδικασία **επικοινωνίας** και **ενσυναίσθησης**, που επιτρέπουν την διάδραση των μελών της ομάδας και των ιδεών τους, τη συνεισφορά τους στην επίλυση προβλημάτων και την αναγνώριση της αξίας τους, πράγμα που έχει σαν αποτέλεσμα τη **μεγαλύτερη αυτοεκτίμηση**.

Θεατρική Αγωγή για Έκφραση και Επικοινωνία και οι μελλοντικοί/ές εκπαιδευτικοί.

Εκπαιδευτικοί και Θεατρική Αγωγή για Έκφραση και Επικοινωνία

Στόχος του μαθήματος είναι:

- Να προσφέρει ενθάρρυνση και κατεύθυνση στους μελλοντικούς/ές εκπαιδευτικούς.
- Να καλλιεργήσει δημιουργικούς εκπαιδευτικούς.
- Να προσφέρει ένα μοντέλο διδακτικής της Θεατρικής Αγωγής για Έκφραση και Επικοινωνία, έτσι ώστε οι συμμετέχοντες/ουσες, όταν αργότερα θα είναι εκπαιδευτικοί να δρουν ως εμπνευστές αντίστοιχων δράσεων.

Οι κατευθύνσεις της Θεατρικής Αγωγής στο σχολείο

1. Χρησιμοποίηση των θεατρικών παιχνιδιών/ασκήσεων/αυτοσχεδιασμών στην κατεύθυνση της προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών.
2. Χρησιμοποίηση των θεατρικών παιχνιδιών/ασκήσεων/αυτοσχεδιασμών στην κατεύθυνση της διδασκαλίας των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων, έτσι ώστε κάθε διδακτικό αντικείμενο να γίνει ελκυστικότερο.
3. Χρησιμοποίησή τους για το ανέβασμα θεατρικών παραστάσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1

Α. Θέατρο (Ιστορία, Θεωρία, Σημειολογία, Σημειωτική, Πρακτική), Θεατρική Αγωγή:

- Γραμματάς, Θεόδωρος, *Διδακτική του Θεάτρου*, Αθήνα, τυπωθήτω/Δαρδανός, 1999.
- Elam, Keir, *Η σημειωτική θεάτρου και δράματος*, μτφ. εισαγ. Καίτη Διαμαντάκου, επιμ., μτφ. Δημήτρης Τσατσούλης, σειρά: η τέχνη του θεάματος, κατεύθυνση: θεωρία θεάτρου και εικόνας, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2001, [Keir Elam, *The semiotics of Theatre and Drama*, 1980.]
- Hartnoll, Phyllis, *Ιστορία του Θεάτρου*, μτφ. Ρούλα Πατεράκη, Υποδομή, Αθήνα, 1980 [=Hartnoll, Phyllis, *A Concise History of the Theatre*, Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Thames & Hudson, 1968].
- Jacques, David, *Μάθηση σε ομάδες: Εγχειρίδιο για όσους συντονίζουν ομάδες ενήλικων εκπαιδευομένων*, μετ. Νίκη Φίλλιπς, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2004.
- Λεκόκ, Ζακ, *Το ποιητικό σώμα, μια διδασκαλία της θεατρικής πράξης*, μετ. Έλενα Βόγλη Κοάν, Αθήνα 2005.
- Μποζίζιο, Πάολο, *Ιστορία του θεάτρου*, 2 τόμοι, μτφ.-επιμ. Ελένη Νταρακλίτσα, Αιγόκερως, Αθήνα 2006.
- Μπρουκ, Πήτερ *Η σκηνή χωρίς όρια*, χ.μετ., Εγνατία, Θεσσαλονίκη, 1976.
- Μπρουκ, Πήτερ *Η ανοιχτή πόρτα*, ΚΟΑΝ, Αθήνα, 1998.
- Μπρουκ, Πήτερ, *Ένας άλλος κόσμος*, μετ. Ελένη Καραμπέτσου, Εστία, Αθήνα, 1999.
- Παπανδρέου, Νικηφόρος, *Περί Θεάτρου*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 1989.
- Πεφάνης, Γιώργος, *Το θέατρο και τα σύμβολα*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1997.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2

- Πούχνερ, Βάλτερ, *Σημειολογία του Θεάτρου*, Παϊρίδη, Αθήνα 1985.
- Τσατσούλης Δημήτρης, *Σημειολογικές προσεγγίσεις του θεατρικού φαινομένου*, Δελφίνοι ΕΠΕ, Αθήνα, 1997.
- Φέλντενκράϊς, Μος, *Συνειδητοποίηση διά μέσου της κίνησης*, μετ. Νταΐζη Λιακοπούλου, Θυμάρι Αθήνα 1994.
- Auslander, Philip, *From Acting to Performance, Essays in Modernism and Postmodernism*, Routledge, Λονδίνο και Νέα Υόρκη, 1978.
- Boal, Augusto, Adrian Jackson, *The aesthetics of the oppressed*, Routledge, Λονδίνο, 2006.
- Boal, Augusto, *Legislative Theatre: using performance to make politics*, Routledge, Λονδίνο, 1998.
- Boal, Augusto. *The rainbow of desire: the Boal method of theatre and therapy*, Routledge, Λονδίνο, 1995.
- Boal, Augusto, *Games for actors and non-actors* Routledge, Λονδίνο, 1992.
- Boal, Augusto, *Theatre of the Oppressed*, Pluto Press, Λονδίνο, 2002 [1979].
- Bosisio, Paolo, *Teatro dell' Occidente. Elementi di storia della drammaturgia e dello spettacolo teatrale*, LED, Μιλάνο, 1996 [=Bosisio, Paolo, *Teatro dell' Occidente. Elementi di storia della drammaturgia e dello spettacolo teatrale*, 2 τμ., LED, Μιλάνο, 2006].
- Brockett, Oscar G., *History of the Theatre*, Allyn and Bacon, Βοστώνη, 1987 (5^η έκδ.) [1968]].
- Chevalier, Alain, Michèle Pagnoux, René Hainaux (επιμ.), *Les Fondements du Mouvement Scénique*, Centre de Recherches et de Formation Théâtrales en Wallonie, Rumeur des Ages και Maison de Polichinelle, La Rochelle, 1993.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 3

- Cohen Cruz, Mady Shutzman, *A Boal companion: dialogues on theatre and cultural politics*, Routledge, Λονδίνο, 2007 [1950].
 - Dort, Bernard «La condition sociologique de la mise en scène», στο *Théâtres: essais*, Seuil, Paris, 1986.
 - Karlson, Marvin, *Theories of the Theatre*, Cornell University Press, 1996.
 - Moussinac, Léon, *Le théâtre des origines à nos jours*, Amiot Dumont, Παρίσι, 1957.
 - Pandolfi, Vito, *Storia universale del teatro drammatico*, 2 τ., Unione tipografico-editrice torinese, Τορίνο, 1964.
 - Pavis, Patrice, *Problèmes de Sémiologie Théâtrale*, Les Presses Universitaires du Quebec, Κεμπέκ, 1976.
 - Pavis, Patrice, *Voix et images de la scène*, Presses Universitaires de Lille, Λίλλη, 1985.
 - Serpieri, Alessandro κ.ά., *Come comunica il teatro: dal testo alla scena*, Il Formichiere, Μιλάνο, 1978.
 - Styan, J. L., *Modern Drama in Theory and Practice*, 3 τ., Cambridge University Press, Καίμπριτζ 1981.
 - Wickham, Glynne *A History of the Theatre*, Phaidon, Λονδίνο, 1992.
 - Zarilli, Philip B., *Acting (Re)considered, a theoretical and practical guide*, Routledge, Λονδίνο και Νέα Υόρκη, 1955.
- Β. Έκφραση/Επικοινωνία, Ψυχολογία, Ανθρώπινες σχέσεις:
- Αδαλόγλου, Κ., Αυδή, Α., Λόππα, Ε., Τάνη, Δ., Τσολάκη, Χ., *Εκφραση- Εκθεση*, τεύχος Α', Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα, 2002.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 4

- Bateson, Birdwistell, Goffman, Jackson, Hall, Scheflen, Sigman, Watzlawick, *επικοινωνία*, επιμ. Yves Winkin, Μάγια, Αθήνα, 2000.
- Bruner, Jerome, *Πράξεις νοήματος*, επιμ. Μανώλης Τσαγκαράκης, Αλέξης Ζώτος, μτφ. Ήβη Ρόκου, Γιώργος Καλομοίρης, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997 [Jerome Bruner, *Acts of meaning*].
- Feldenkrais, Moshe, *Ο ικανός εαυτός. Η απελευθέρωση της δυναμικής του σώματος και του νου: Ένας οδηγός για τον αυθορμητισμό*, μτφ. Δημήτρης Γιαννόπουλος, Θυμάρι, Αθήνα, 1996.
- Μπακιρτζής Ν., Κωνσταντίνος, *Επικοινωνία και Αγωγή*, Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε. (Gutenberg), Αθήνα, 2004.
- Μπακιρτζής Ν., Κωνσταντίνος, *Η δυναμική της αλληλεπίδρασης στην επικοινωνία*, Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε. (Gutenberg) Αθήνα 2003.
- Ναυρίδης, Κλήμης, *Ψυχολογία των ομάδων- Κλινική ψυχοδυναμική Προσέγγιση*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2005.
- Σακαλάκη, Μαρία, *Ψυχολογία της επικοινωνίας*, Παπαζήση, Αθήνα 1994.
- Τσολάκης, Χρίστος, *τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική*, ραδιοφ. σταθμός 9.58 της ΕΡΤ-3 και Νησίδες, Σκόπελος, 1999.
- Watzlawick Paul, Janet Beavin Bavelas, Don D. Jackson, *Ανθρώπινη Επικοινωνία και οι επιδράσεις της στη συμπεριφορά- τα πρότυπα, οι παθολογίες και τα παράδοξα*, μετ. Ασπα Γολέμη, επιμ. Κάτια Χαραλαμπίκη, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2005.
- Bateson, Gregory, «A Theory of Play and Fantasy», *Steps to an Ecology of Mind*, Jason Aronson Inc., Northvale, New Jersey και Λονδίνο, 1972.
- Goffman, Erving, *The presentation of self in Everyday Life*. Doubleday, Νέα Υόρκη, 1959.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 5

Γ. Θεατροπαιδαγωγική, Παιδαγωγική:

- Άλκηστις, *Το αυτοσχέδιο θέατρο στο σχολείο, Προετοιμασία για τη δραματοποίηση*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1989.
- Άλκηστις, *Μαύρη αγελάδα, άσπρη αγελάδα, Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και διαπολιτισμικότητα*, Τόπος, Αθήνα 2008.
- Αυδή, Αύρα, Μελίνα Χατζηγεωργίου, *Η τέχνη του Δράματος στην Εκπαίδευση: 48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής*, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2007.
- Γούναρη, Παναγιώτα, Γιώργος Γρόλλιος (επιμ.), *Κριτική Παιδαγωγική, μια συλλογή κειμένων*, Gutenberg (παιδαγωγική σειρά), 2010.
- Γραμματάς, Θεόδωρος, *Θέατρο και Παιδεία*, Νηρηίδες, Αθήνα 1998.
- Δαφέρμος, Μανόλης, *Η Πολιτισμική-ιστορική θεωρία του Vygotsky. Φιλοσοφικές-ψυχολογικές-παιδαγωγικές διαστάσεις*, Ατραπός, Αθήνα 2002.
- Κατσαρίδου, Μάρθα, *Η μέθοδος της δραματοποίησης στη διδασκαλία της λογοτεχνίας*, διδακτορική διατριβή, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2011.
- Κοντογιάννη, Άλκηστις, *Το βιβλίο της δραματοποίησης*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1998.
- Μακρυγιάννη, Δήμητρα, *Κόσμοι της παιδικής ηλικίας*, νήσος, Αθήνα, 2003.
- Ματσαγγούρας, Ηλίας, *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση: για το καθημερινό μάθημα, το ολόημερο σχολείο και για τα περιβαλλοντικά, τα Πολιτιστικά και Ευρωπαϊκής Συνεργασίας Προγράμματα*, Γρηγόρης, Αθήνα, 2004.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 6

- Μπακονικόλα, Χαρά, *Θέατρο και Σχολείο: ΙΙ. Η Θεατρική σχολική δημιουργία*, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Επτάλοφος, Αθήνα, 2002.
- Roehrs, H., *Το κίνημα της προοδευτικής εκπαίδευσης*, Αφ. Κυριακίδη.
- Χρυσ αφίδης, Κ. *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία: Η εφαρμογή της μεθόδου Project στο σχολείο*, Gutenberg, Αθήνα, 1994.
- Φράγκος Π., Χρήστος, *Ψυχοπαιδαγωγική. Θέματα παιδαγωγικής ψυχολογίας, παιδείας, διδακτικής και μάθησης*, Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., (Gutenberg), Αθήνα 1994.
- Bolton, Gavin, *Drama as Education, an argument for placing drama at the centre of the curriculum*, Longman, Έσεξ, 1984.
- Freire Paulo, *Pedagogy of the Oppressed*, Continuum, Νέα Υόρκη 2002.
- Kupper, Petra, Robertson, Gwen, *The community performance reader*, Routledge, 2007.
- Needlands & Goode, *Structuring Drama Work: A Handbook of Available Forms in Theatre and Drama*, Cambridge University Press, Καίμπρητζ, 2000.
- Snyders, Georges, *La joie à l' école*, PUF, Παρίσι, 1986.
- O' Tool, John, *The Process of Drama, Negotiating Art and Meaning*, Routledge, Λονδίνο 1992.
- Wagner, Betty Jane, *Dorothy Heathcote: Drama as a Learning Medium*, Heinemann, Λονδίνο, 1999.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ευαγγελία Παπαγεωργίου. «Θεατρική Αγωγή για Έκφραση και Επικοινωνία. Εισαγωγή». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS231/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Κερμανίδου Θεοδώρα
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

